

דַּאֲחֲזֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה וְהוּי חֲזִי בֵיה מְסִיפֵי עֲלָמָא וְעַד סִיפֵי עֲלָמָא. וְהוּא נְהוּרָא דַּאֲחֲזֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְדוּד וְהוּא מְשִׁבַּח וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירֵאִיךָ. וְהוּא נְהוּרָא דַּאֲחֲזֵי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְחָמָא בֵיה מַגְלַעַד וְעַד דִּן. וּבְשַׁעְתָּא דְחָמָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִיקוּמוּן תְּלַתָּא דְרִין חֲיִיבִין. וְאַנּוּן דְרָא דַּאֲנוּשׁ וְדָרָא דְטוּפְנָא וְדָרָא דְפַלְגָּה (נ"א גְנוּ לִיה) בְּגִין דְלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּן בֵיה, וְיִהֵב יְתִיה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְאִשְׁתַּמְשׁ בֵיה תְּלַת יַרְחִין דַּאֲשַׁתְּאָרוּן לִיה מִיּוּמֵי עֵבּוּרָא דִלִיָּה. כְּמָה דַּאתָּ אָמַר, (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים. וּבְתַר תְּלַת יַרְחִין עָאֵל קָמִי פְרַעֲה נָטִיל לִיה קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מְנִיה. עַד דְקָאִים עַל טוּרָא דְסִינֵי לְקַבְלָא אֹרִייתָא וְהָדָר לִיה הֵהוּא נְהוּרָא וְאִשְׁתַּמְשׁ בֵיה כָּל יוּמוֹי. וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַקְרַב בְּהַדְיָה עַד דְיִהֵב מִסּוּהָ עַל אֲנַפּוּי כְּמָה דַּאתָּ אָמַר, (שמות לד) וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהֵי. וְאַתְעֻטֵף בֵיה כְּטָלִית. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים קד) עוֹטָה אֹר כְּשֶׁלֶמָה.

יְהוּ אֹר וְיִהֵי אֹר. כָּל מָה דַּאתְמַר בֵיה וְיִהֵי הוּא בְעֲלָמָא דִין וּבְעֲלָמָא דַּאתִי. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֹר דְבָרָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְעוּבָדָא דְבְרָאשִׁית הָוָה סְלִיק נְהוּרִיה מְסִיפֵי עֲלָמָא עַד סִיפֵי עֲלָמָא וְאַתְגְּנִיז. כְּמָה טַעְמָא אַתְגְּנִיז. בְּגִין דְלֹא יְתַהַנּוּן מְנִיה חֲיִיבֵי עֲלָמָא. וְעֲלָמִין לֹא יְתַהַנּוּן בְּגִינֵיהוּן. וְהוּא טְמִיר לְצַדִּיקֵי, לְצַדִּיק דִּיקָא (דף לב ע"א) דְכְתִיב, (תהלים צז) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמֵחָה. וְאִזּוּ יְתַבְשְׁמוּ הָעוֹלָמוֹת וְיִהֵיוּ כְלָם אַחַד. וְעַד הַיּוֹם שִׁיְהִיהָ הָעוֹלָם הַבָּא, הוּא

בְרוּךְ הוּא בְתַחֲלָה, וְהוּא אֹר הָעֵינַן, וְהוּא אֹר שְׁהֲרָאָה הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא לְאָדָם הַרְאִשׁוֹן וְהִיהָ רוּאָה בּוּ מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְהוּא אֹר שְׁהֲרָאָה הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא לְדוּד, וְהִיהָ מְשִׁבַּח וְאָמַר (תהלים לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירֵאִיךָ. וְהוּא הָאוּר שְׁהֲרָאָה הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְרָאָה בּוּ מַגְלַעַד וְעַד דִּן. וּבְשַׁעָה שְׁרָאָה הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא שִׁיעַמְדוּ שְׁלֹשָׁה דוּרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, וְהֵם, דוּר אָנוּשׁ, וְדוּר הַמְּבוּל, וְדוּר הַפְּלָגָה - גְּנוּ אוֹתוֹ כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁתַּמְשׁוּ בּוּ, וְנָתַן אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְהִשְׁתַּמְשׁ בּוּ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים שְׁנֵשְׁאָרוּ לוֹ מִיּוֹם עֵבּוּרוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵשְׁאָמַר (שמות ב) וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.

וְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָרְחִים נִכְנַס לְפָנֵי פְרַעֲה, לְקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁעָמַד עַל הַר סִינֵי לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה, וְהַחֲזִיר לוֹ אוֹתוֹ הָאוּר וְהִשְׁתַּמְשׁ בּוּ כָּל יְמָיו. וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְקַרְב אֱלֹהֵי, עַד שֶׁנָּתַן מִסּוּהָ עַל פְּנָיו, כְּמוֹ שְׁנֵשְׁאָמַר (שם לד) וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהֵי. וְהִתְעֻטֵף בּוּ כְּטָלִית. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תהלים קד) עוֹטָה אֹר כְּשֶׁלֶמָה.

יְהוּ אֹר וְיִהֵי אֹר. כָּל מָה שְׁנֵשְׁאָמַר בּוּ וְיִהֵי - הוּא בְעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֹר שְׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְרוּךְ הוּא בְמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, הִיהָ עוֹלָה אֹרוֹ מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם וְנִגְנָזוּ.

כְּמָה הַטַּעַם שְׁנֵשְׁנִיזוּ? כְּדֵי שְׁלֹא יִהְנוּ מִמֶּנּוּ רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָמוֹת לֹא יִהְנוּ בְגִלְלָם. וְהוּא שְׁמוּר לְצַדִּיקִים, לְצַדִּיק דְּוָקָא, שְׁכַתוֹב (תהלים צז) אֹר זְרוּעַ לְצַדִּיק וְעַד הַיּוֹם שִׁיְהִיהָ הָעוֹלָם הַבָּא, הוּא

וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמֵחָה וּכְדִין יִתְבַּסְּמוּן עַלְמִין וִיהוּן כְּלָא חַד. וְעַד יוֹמָא דִּיהָא עַלְמָא דְאַתִּי הוּא טְמִיר וְגִנְיָז.

הָהוּא נְהוּרָא נֶפֶק מִגּוֹ חֲשׂוּכָא דְאַתְגְּלַפָּא בְּקִלְפוֹי דְטְמִירָא דְכְּלָא. עַד דְמַהֲהוּא נְהוּרָא דְאַתְגְּנִיז אַתְגְּלִיף בְּשִׁבִיל חַד טְמִירָא לְחֲשׂוּכָא דְלִתְתָא וְנְהוּרָא שְׂאֲרֵי בִיה. מֵאן חֲשׂוּכָא דְלִתְתָא. הָהוּא דְאַקְרִי לִילָה דְכְּתִיב בִּיה וְלַחֲשֵׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל דָּא תְּנִינן מְאִי דְכְּתִיב, (איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשֵׁף. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר אִי תִימָא מַחֲשֵׁף סְתִים אַתְגְּלִיין. הָא חֲזִינן דְטְמִירִין אַנּוּן כָּל אַנּוּן כְּתָרִין עַלְאִין וְקָרִינן עֲמוּקוֹת. מַהוּ מְגַלָּה. אֶלְא כָּל אַנּוּן טְמִירִין עַלְאִין לָא אַתְגְּלִיין אֶלְא מִגּוֹ הָהוּא חֲשׂוּכָא דְאִיהוּ בְּרָזָא דְלִילָא. (וישא כלא חד כרוא דוהיה אור הלכנה כאור הסמה כרנא חרא ועד יומא דיהי הוא גניו וטמיר).

תָּא חֲזִי, כָּל אַנּוּן עֲמִיקִין סְתִימִין דְנִפְקִי מִגּוֹ מַחֲשֶׁבָה וְקָלָא נְטִיל לֹזן לָא אַתְגְּלִיין עַד דְמַלָּה מְגַלָּה לֹזן. מֵאן מַלָּה הִינּוּ דְבוּר.

וְהָא דְבוּר אַקְרִי שְׁבַת. וּבְגִין דְשְׁבַת אַקְרִי דְבוּר, דְבוּר דְחוּל אָסוּר בְּשְׁבַת. (גליון מהרש"ב וְכֵן הוּא עֲבִיד רַבִּי שְׂמַעוֹן כַּד חָמֵי לְאַמִּיָּה דְהוֹת מְשִׁתְּעִיא הוּא אָמַר לָהּ, אֲמָא, שְׂתוּקִי, שְׁבַת הוּא וְאַסִּיר). בְּגִין דְדְבוּר דָּא בְּעִיא לְשִׁלְטָאָה וְלָא אַחֲרָא. וְהָא דְבוּר דְאִיהוּ אֲתִי מִסְטָרָא דְחֲשֵׁף מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְגִיָּה. וּמְשַׁמַּע מְנֵי חֲשֵׁף. הָהוּא דְאַתִּי מִסְטָרָא דְחֲשֵׁף דְכְּתִיב מְנֵי דִיִּקָּא.

השלמה מהחשממות (סימן ל"א)

יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרֵשׁ מַהוּ דְכְּתִיב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹר וּבּוֹרָא חֲשֵׁף. אֶלְא אֹר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ יִצְרָה.

נְסִתָּר וְגִנּוּז. אֹהוּ אֹר יֵצֵא מִתּוֹף הַחֲשֵׁף שְׂנַחֲקָא בְּמִטָּה שְׂנִסְתָּר מְכַל, עַד שְׂמֵאוֹתוֹ אֹר שְׂנִגְנּוּ, נַחֲקָא בְּשִׁבִיל אַחַד טְמִיר לַחֲשֵׁף שְׂלִמְטָה. וְהָאֹר שְׂרִי בּוֹ. מִיְהוּ הַחֲשֵׁף שְׂלִמְטָה? אֹתוֹ שְׂנַקְרָא לִילָה, שְׁכַתוּב בּוֹ וְלַחֲשֵׁף קָרָא לִילָה.

וְעַל זֶה שְׂנִינּוּ, מַה זֶה שְׁכַתוּב (איוב יב) מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מְנֵי חֲשֵׁף? רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אִם תֹּאמַר מַחֲשֵׁף נְסִתָּר הַתְּגִלוֹ, הֲרֵי רְאִינוּ שְׂנִסְתָּרִים הֵם כָּל אוֹתָם כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים וְקוֹרְאִים עֲמוּקוֹת. מַהוּ מְגַלָּה? אֶלְא כָּל אוֹתָם נְסִתָּרִים עֲלִיוֹנִים לָא הַתְּגִלוֹ אֶלְא מִתּוֹף אוֹתוֹ חֲשֵׁף שֶׁהוּא בְּסוּד הַלִּילָה [וְהַכֵּל יִתֵּי אַחַד כְּסוּד שֶׁל יִתֵּי אֹר הַלְכְּנָה כְּאֹר הַסְּמָה כְּרִנָּה אַחַת, וְעַד הַיּוֹם שְׂכַבָּא הוּא גִנּוּ וְטָמוּן].

בָּא רְאָה, כָּל אוֹתָם עֲמוּקִים נְסִתָּרִים שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹף מַחֲשֶׁבָה וְקוֹל לֹקַח אוֹתָם, לָא מַתְּגַלִּים עַד שְׂדַבּוּר מְגַלָּה אוֹתָם. מַה הַדְּבָר? הִינּוּ דְבוּר.

וְזֶה הַדְּבוּר נִקְרָא שְׁבַת, וּבְגִלְל שְׁשֶׁבֶת נִקְרָא דְבוּר, דְבוּר שֶׁל חַל אָסוּר בְּשְׁבַת. [כֵּן תִּהְיֶה עוֹשֶׂה רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּשֶׁתִּהְיֶה רוֹאֵה אֵת אִמּוֹ שְׂתוּתָהּ כְּדַבְּרָתָהּ, תִּהְיֶה אוֹמֵר לָהּ: אֲמָא, שְׂתִי. שְׁבַת הַיּוֹם [וְאַסוּר]. בְּגִלְל שְׂדַבּוּר זֶה צְרִיף לְשִׁלְטָן וְלֹא אַחֲרָ. וְדְבוּר זֶה שֶׁהוּא בָּא מִצַּד הַחֲשֵׁף, מְגַלָּה עֲמוּקוֹת מִתּוֹכּוֹ. וּמְשַׁמַּע מְנֵי חֲשֵׁף, אוֹתוֹ שְׂכַבָּא מִצַּד הַחֲשֵׁף, שְׁכַתוּב מְנֵי דִיִּקָּא.

השלמה מהחשממות (סימן ל"א)

יֵשֵׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרֵשׁ, מַהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה מה) יוֹצֵר אֹר וּבּוֹרָא חֲשֵׁף? אֶלְא אֹר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוֹ יִצְרָה, חֲשֵׁף שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוֹ בְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׂנַאָמַר (עמוס ד) יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אִם תִּרְצֶה אֹמַר, אֹר שְׂיֵשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתוּב בּוֹ

בּוֹ מִמֶּשׁ כְּתִיב בּוֹ יִצְרָה.

חֲשֵׁף שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ פְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אִי בְּעִית אִימָא אֹר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, פְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיה. דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאִין הָוִיה אֲלָא עֲשִׂיה וְקָרִי בִּיה יִצִּירָה. חֲשֵׁף דְּלֹא הָוִה בִּיה עֲשִׂיה אֲלָא הַבְּדִלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִּיה בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מָהוּ דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לּוֹ חֲפִץ נָאָה וְהַקְצָהוּ, עַד שְׁזִמְן לּוֹ מְקוֹם וְשָׁמָּהוּ שֵׁם. זְהוּ שְׁכַתּוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, מָהוּ שְׁכַתּוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף? אָמַר לּוֹ, אֹר הוּצִיא יוֹם וְחֲשֵׁף הוּצִיא לַיְלָה, אַחַר כֶּף חֶבֶר אוֹתָם כְּאֶחָד וְהִיוּ אֶחָד, שְׁכַתּוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. שְׁלִילָה וַיּוֹם נִקְרָאִים אֶחָד. וְזֶה שְׁכַתּוּב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף, [שְׁהַפְּרִיד מִחֻלְקַת] זֶה בְּזִמְן שֶׁל הַגְּלוּת שְׁנַמְצָא פְּרוּד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר בְּאֹר וַיִּנְקְבָה בַּחֲשֵׁף. אַחַר כֶּף מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִיוֹת אֶחָד. בְּמָה נִפְרָדִים לְהַכִּיר בֵּין אֹר וּבֵין חֲשֵׁף? מִתְּפָרְדוֹת הַדְּרָגוֹת, וְשִׁנְיָהֶם הֵם כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אִין אֹר אֲלָא בַּחֲשֵׁף, וְאִין חֲשֵׁף אֲלָא בְּאֹר. וְאֵף עַל גַּב שְׁהֵם אֶחָד, נִפְרָדִים בְּגוּנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אֶחָד, שְׁכַתּוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא וְהַתְּקִים, שְׁכַתּוּב (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ לֹא שְׁמַתִּי. מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שְׁהוּא סוּד שֶׁל זְכוּר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה כְּאֶחָד, שְׁכַתּוּב אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ לֹא יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם

חֲשֵׁף שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ פְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אִי בְּעִית אִימָא אֹר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, פְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיה. דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאִין הָוִיה אֲלָא עֲשִׂיה וְקָרִי בִּיה יִצִּירָה. חֲשֵׁף דְּלֹא הָוִה בִּיה עֲשִׂיה אֲלָא הַבְּדִלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִּיה בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מָהוּ דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לּוֹ חֲפִץ נָאָה וְהַקְצָהוּ עַד שְׁזִמְן לּוֹ מְקוֹם וְשָׁמָּהוּ שֵׁם. זְהוּ שְׁכַתּוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי מָאִי דְּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לִיָּה, אֹר אִפִּיק יוֹם וְחֲשֵׁף אִפִּיק לַיְלָה. לְבִתְרָ חֶבֶר לּוֹן כְּחֻדָּא וְהוּוּ חַד דְּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה וַיּוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהֵאִי דְּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דְּאִפְרִישׁ מִחֻלְקַת) דָּא בְּזִמְנָא דְּגְלוּתָא דְּאַשְׁתְּכַח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְּכוּרָא בְּאֹר וְנוּקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבִתְרָ מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמָאִי אַתְּפְרָשָׁן לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְּפָרְשָׁן דְּרָגִין וְתְרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְּהָא לִית נְהוּרָא אֲלָא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֲלָא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְּאַנוּן חַד אַתְּפְרָשָׁן בְּגוּוּנִין וְעַם כָּל דָּא אַנוּן חַד דְּכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְּבָרִי וְאַתְּקִיִּים דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי

חֲשֵׁף שְׁאִין בּוֹ מִמֶּשׁ פְּתִיב בּוֹ בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר (עמוס ד') יוֹצֵר הָרִים וּבּוֹרָא רוּחַ. אִי בְּעִית אִימָא אֹר שֵׁישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ, פְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיה. דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וְאִין הָוִיה אֲלָא עֲשִׂיה וְקָרִי בִּיה יִצִּירָה. חֲשֵׁף דְּלֹא הָוִה בִּיה עֲשִׂיה אֲלָא הַבְּדִלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בִּיה בְּרִיאָה כְּמָה דְּאֵת אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מָהוּ דְּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר וְלֹא אָמַר וְהָיָה. מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁהִיָּה לּוֹ חֲפִץ נָאָה וְהַקְצָהוּ עַד שְׁזִמְן לּוֹ מְקוֹם וְשָׁמָּהוּ שֵׁם. זְהוּ שְׁכַתּוּב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׁכַבְר הָיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי מָאִי דְּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף. אָמַר לִיָּה, אֹר אִפִּיק יוֹם וְחֲשֵׁף אִפִּיק לַיְלָה. לְבִתְרָ חֶבֶר לּוֹן כְּחֻדָּא וְהוּוּ חַד דְּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. דְּלַיְלָה וַיּוֹם אֶקְרוּן חַד. וְהֵאִי דְּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁף (דְּאִפְרִישׁ מִחֻלְקַת) דָּא בְּזִמְנָא דְּגְלוּתָא דְּאַשְׁתְּכַח פְּרוּדָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק עַד הָכָא דְּכוּרָא בְּאֹר וְנוּקְבָא בַּחֲשׂוּכָא. לְבִתְרָ מִתְחַבְּרָן כְּחֻדָּא לְמַהוּי חַד. בְּמָאִי אַתְּפְרָשָׁן לְאַשְׁתְּמוּדְעָא בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֲשׂוּכָא. מִתְּפָרְשָׁן דְּרָגִין וְתְרוּוּיָהוּ כְּחַד הוּוּ. דְּהָא לִית נְהוּרָא אֲלָא בַּחֲשׂוּכָא וְלִית חֲשׂוּכָא אֲלָא בְּנְהוּרָא. וְאֵף עַל גַּב דְּאַנוּן חַד אַתְּפְרָשָׁן בְּגוּוּנִין וְעַם כָּל דָּא אַנוּן חַד דְּכְתִיב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלָמָא אַתְּבָרִי וְאַתְּקִיִּים דְּכְתִיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי

וְאָרְצֵי לֹא שְׁמַתִּי. מֵאֵן בְּרִית דָּא צְדִיק יְסוּדָא דְעֵלְמָא דְאִיהוּ רְזָא דְזְכוּר. וְעַל דָּא עֵלְמָא קִיַּימָא בְּבְרִית יוּמָם וְלִילָה כְּחֵדָא דְכְּתִיב אִם לֹא בְרִיתִי יוּמָם וְלִילָה חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרְצֵי לֹא שְׁמַתִּי. חֻקוֹת שְׁמַיִם דְּנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדֶן עֵלְמָא.

פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מְקוּל מְחַצְצִים בֵּין מְשֻׁאָבִים שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוּל מְחַצְצִים דָּא קוּל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָה דְאֵתְ אָמַר, (שמואל א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מְשֻׁאָבִים דְאִיהוּ יְתִיב בֵּין אֲנוּן דְשֻׁאָבִין מִיָּא מְלַעִילָא וְהוּא נְטִיל בְּתַרִין סְטָרִין וְכִלִּיל לְהוּן בְּגִיָּה.

שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן הוּא אֲתַר מְהֵימְנוּתָא לְאֵתְדִבְקָא. שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת יי. תַּמָּן נִנְקִין צְדָקוֹת יי וְשֻׁאָבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנוּ (בְּיִשְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק דְעֵלְמָא דְאִיהוּ קִיַּיִם וְקָדִישׁ, וְאִיהוּ שְׂאִיב וְנְטִיל כֻּלָּא וּמִפְזֵר לְגַבֵּי יַמָּא רַבָּא אֲנוּן מִיַּין עֵלְאִין. בְּיִשְׂרָאֵל, דִּישְׂרָאֵל יִרְתוּ קִיַּיִם דָּא. וַיְהִי־בָהּ לוֹן קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא יְרוּתַת עֵלְמִין.

בֵּינָן דִּישְׂרָאֵל שְׂבָקוּ לֵיהּ דְהוּ גְזָרִין וְלֹא פְּרַעִין. מַה כְּתִיב, (שופטים ה) אָז יִרְדוּ לְשַׁעְרִים עִם יי. יִרְדוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שְׁעָרֵי צְדָקָה הוּוּ יְתִבִין לְתַרְעֵי וְלֹא עֵאלִין לְגוּ. וּבְהָהוּא זְמַנָּא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְאֵתְ דְּבֹרָה וְנִדְיַת לוֹן בְּהַאי כְּמָה דְכְּתִיב, (שופטים ה) בְּפָרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוּ דְקָא אֲמָרִין. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קִיַּיִם קָדִישׁא דְלֹא אֲתַפְרַעוּן. (שופטים ה) עַד שְׁקִמְתִּי דְבֹרָה שְׁקִמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלָּא אֲנָא נְחִתִּית מִיַּין עֵלְאִין מְעִילָא לְקִיַּימָא

שְׁמַתִּי. חֻקוֹת שְׁמַיִם וְאָרְצֵי הֵם שְׁשׁוּפְעִים וַיּוֹצֵאִים מֵעֵדֶן הַעֲלִיּוֹן. פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מְקוּל מְחַצְצִים בֵּין מְשֻׁאָבִים שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מְקוּל מְחַצְצִים - זֶה קוּל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מְשֻׁאָבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם שְׁשׁוּאָבִים מִיָּם מְלַמְעֵלָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשֵׁנֵי צְדָדִים וְכוּלָּל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' - שָׁם הוּא מְקוּם הָאֱמוּנָה לְהִתְדַבֵּק. שָׁם יִתְנוּ צְדָקוֹת ה' - שָׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה' וְשׁוֹאָבִים. צְדָקַת פְּרוּזוֹנוּ בְּיִשְׂרָאֵל - זֶה צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְרִית הַקָּדֵשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמִפְזֵר לַיָּם הַגְּדוֹל אוֹתָם מִיָּם עֲלִיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל - שֶׁיִּשְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְרִית הַזֶּה, וְנִתֵּן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינָן שֶׁיִּשְׂרָאֵל עָזְבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהִיוּ מְלִים וְלֹא פּוֹרְעִים, מַה כְּתוּב? (שופטים ה) אָז יִרְדוּ לְשַׁעְרִים עִם ה'. יִרְדוּ לְשַׁעְרִים - אוֹתָם שְׁעָרֵי צְדָקָה הִיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלֹא נִכְנְסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שופטים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד שֶׁבָּאָה דְבֹרָה וְהִכְרִיחָה אוֹתָם בְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) בְּפָרוּעַ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - זֶהוּ פְּרוּזוֹנוֹ שֶׁאֲמָרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן - בְּרִית הַקָּדֵשׁ שֶׁלֹּא פְּרַעוּ. (שם) עַד שֶׁקִּמְתִּי דְבֹרָה שְׁקִמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אִם? אֵלָּא אֲנִי הוֹרְדַתִּי מִיָּם עֲלִיוֹנִים מְלַמְעֵלָה לְקִיַּיִם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל - סִתְּם לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. לְהַרְאוֹת

חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, דָּא הוּא פְּרוּזוֹנוּ דְקָא אֲמָרִין. חֲדָלוּ פְּרוּזוֹן, קִיַּיִם קָדִישׁא דְלֹא אֲתַפְרַעוּן. (שופטים ה) עַד שְׁקִמְתִּי דְבֹרָה שְׁקִמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלָּא אֲנָא נְחִתִּית מִיַּין עֵלְאִין מְעִילָא לְקִיַּימָא